

2 november 2025

"Ik wist het wel: U bent genadig en liefdevol..."

Jona

Is het waar gebeurd, dat verhaal van Jona? Deze profeet wordt wel neergezet als een historische figuur (2 Koningen 14). Maar als je er moeite mee hebt om te geloven dat hij in een vis heeft gezeten, denk dan maar aan een gelijkenis van Jezus – dan mag je je dus des te meer concentreren op de boodschap van het verhaal.

Jona moet naar Ninevé: hoofdstad van grootmacht Assur, die steeds grootmachtiger wil worden. Naar onze tijd vertaald: Moskou. Stad van oorlogsmisdaden, verkrachtingen, moorden. Het is ten hemel schreiend, zegt de Heer. Ja, denkt Jona, en daarom moet je zo'n stad op afstand houden en bidden om de ondergang. Nee, zegt de Heer, sta op, ga er naartoe!

Soms kun je het zo hartgrondig oneens zijn met de Heer. Waarom laat Hij zo'n stad zijn gang gaan? Laat Hij op zijn minst merken dat Hij er is en dat Hij iets doet!

Als de Héér niets doet, moeten wij het doen! Want als wij de wereld niet redden, wie doet het dan!

Activisten willen goedheid en vrede en behoud van de aarde, en daarom zitten ze op den duur vaak vol... haat en verbittering. En wanhoop. Als er immers geen Heer meer voor je is, die dingen doet.

Jona moet naar Ninevé. Alsof je een Feijenoordsupporter naar die vervloekte Arena laat gaan. Alsof je een PVV-stemmer laat werken bij vluchtelingenhelp.

Jona staat op. Hij gaat precies de andere kant uit. Hij daalt af, steeds dieper. Naar Jafo. Naar een schip. Naar het ruim van het schip. Naar de bodem van de zee. Zie hem afdalen. Maar de Heer stuurt een vis. In de vis bidt Jona dat hij gelukkig niet zo is als de heidenen, die God verlaten. Wat een mannetje... Na drie dagen kotst de vis hem uit. Zoveel schijnheiligheid is niet te verteren. Jona komt als het ware terug uit de dood. Sta op, zegt de Heer opnieuw tegen hem.

Dan gaat hij, vooruit, naar een buitenwijk van Ninevé. Hij schreeuwt dat de stad wordt weggevaagd. Dat is nou niet bepaald goed nieuws (evangelie). Maar, de inwoners van Ninevé bekeren zich!

En dát was nou net niét de bedoeling...! Nu begrijpt de Heer wel waarom Jona niet naar die stad toe wilde. Ik wist het wel: U bent genadig en liefdevol...

Dit is toch wel het vreemdste verwijt in de hele Bijbel.

Maar wat is die genade van de Heer? Dat Hij het kwade goedpraat? Zeker niet. Het betekent dat Hij op het kwaad af gaat. Zoals Jezus dat uiteindelijk het meest intens gedaan heeft. Hij komt niet met oordeel, maar met redding. Hij daalt af naar het kwaad. Steeds dieper, tot in het graf. Maar na drie dagen spuugt het graf Hem uit. Als hij naar de hemel terug gaat, zegent Hij alle mensen. Vijanden van God veranderen in vrienden (LvK Gezag 177). Nee, dan wij. Vijanden blijven vijanden! Wij zijn consequent, als het om het kwaad gaat. Wij zijn zwart-wit, radicaal, principieel.

En de Heer schudt zijn hoofd om de Jona's onder ons. Misschien grinnikt Hij wel, om zo veel onhandigheid en gesputter. Hij is genadig voor Ninevé. Maar ook voor Jona. Hij geeft hem een vis, en een boompje. Het verhaal eindigt niet met uitroepetekens ("Vervelende profeet, Ik ben je meer dan zat!"). Het eindigt met een vraagteken. Jona, als jij verdriet kunt hebben om een boompje dat 24 uur bestaan heeft, mag Ik dan verdrietig zijn om 120.000 mensen? En om alle dieren daar. Zo heeft het verhaal een open eind. Jona mag reageren op deze indringende vraag. En wij ook.

Suggesties voor een gesprek.

1. Wat in deze Keek raakt je?
2. Bij God vandaan lopen, afdalen, wegzakken, en dan verzuchten: "Ik merk zo weinig van God!" Reageer daar eens op.
3. a. Ken je dat: zwart-wit denken, zo principieel dat de Heer zelf er een voorbeeld aan kan nemen?
b. Ken je dat: activistisch opkomen voor het goede, vrede, behoud – zo fanatiek dat je zelf vol haat gaat zitten?
4. Stelling: Mensen hebben een vijand nodig. In de politiek, bij sport, in de kerk. Waar of niet waar?
5. Het gekke verwijt van Jona in 4:2 is een citaat uit Exodus 34, dat ook terugkomt in andere teksten, o.a. Psalm 103. Zo heeft de Heer zich aan Mozes voorgesteld. Kun je ontdekken welke woorden uit Ex.34 Jona en Psalm 103 weglaten?
6. Waar in de wereld, ook in je eigen wereldje, zie je sporen van genade?